

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จาคอบส์ (Jacobs) นักวิจัยชาวอเมริกันได้เคยวิจารณ์ถึงประเทศไทย ซึ่งอยู่ในระหว่างการพัฒนาว่า "ทันสมัยแต่ไม่พัฒนา" (Modernization without Development)¹ คือ ประเทศไทยเจริญมีตึกรามใหญ่โต หรรษา ทันสมัย สิ่งของ เครื่องใช้ฟุ่มเฟือยสะกดกลบยา ในขณะที่ช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวยกว้างออกไปทุกที ที่เป็นดังนี้เพราะความเชื่อในอดีตที่ว่า การจะพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า ทันสมัยนั้นคือ การพยายามทำสังคมนิให้เหมือนสังคมตะวันตกด้วยการรับเอาแบบอย่าง วิธีการดำเนินชีวิตของสังคมตะวันตกมาใช้ อารยธรรมที่อยู่ในรูปวัตถุนิยมดังกล่าวนำมา ซึ่งอาชญากรรม ความขัดแย้งแตกแยก การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นเอารักเอาเปรียบ ซึ่ง ฟินิจ รัตนกุล ให้ความเห็นว่าสาเหตุที่เกิดจุดเสื่อมในจริยธรรมของคนเช่นนั้น เพราะ มุคคผลให้ความสำคัญและคุณค่าแก่วัตถุจนเกินไป²

ผลกระทบประการหนึ่งจากการที่ประเทศไทยพยายามที่จะพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมเพื่อให้ทัดเทียมอารยประเทศ โดยให้ความสำคัญทางด้านการพัฒนาอุตสาหกรรม ดังกล่าว รัฐบาลจึงให้ความสำคัญในการลงทุนทางอาชีวศึกษาเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้

¹Norman Jacobs, Modernization Without Development: Thailand as an Asian Case Study (New York: Praeger Publishers, 1971, อ้างถึงใน พระราชวรมุนี (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), มองอเมริกาจากกรุงเทพฯ (กรุงเทพมหานคร: ประมวลวงศการพิมพ์, 2525), หน้า 5.

²ฟินิจ รัตนกุล, "ปัญหาจริยธรรมในสังคมปัจจุบัน: ทศนะของนักปราชญ์" ใน รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน (กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี, 2522), หน้า 131.

จากการจัดตั้งโครงการเงินกู้เพื่อพัฒนาการอาชีวศึกษาค้นต่าง ๆ หลายโครงการ มีการแนะแนวการศึกษาและการประกอบอาชีพให้กับนักเรียนที่จบการศึกษาในระดับต่าง ๆ จำนวนนักเรียนที่ประสงค์จะเข้าเรียนในสายอาชีวศึกษาจึงเพิ่มมากขึ้น นับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (2520-2524)¹ และฉบับที่ 5 (2525-2529)² ที่ได้ตั้งเป้าหมายการพัฒนาการศึกษาให้มีการขยายการศึกษาระดับอาชีวศึกษา จนถึงปัจจุบันรัฐบาลก็คงยังรับภาระในการจัดการศึกษา เพื่อให้ตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจ ตลาดแรงงาน แรงงาน และความเจริญทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และยังคงให้ความสนใจต่อการอาชีวศึกษาเป็นอย่างมาก³

ปัญหาสำคัญที่น่าจะนำมาพิจารณาได้แก่ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพราะนักเรียนอาชีวศึกษาเป็นทรัพยากรบุคคล (Human Resource) ที่ส่งเสริมเสถียรภาพด้านกำลังคนระดับกลาง เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายในการผลิตกำลังคนระดับกลางออกมาในปริมาณสูง ดังนั้นคุณภาพของผลิตผลจากสถาบันการศึกษาจึงน่าจะได้รับความสนใจเป็นอย่างยิ่ง

การพัฒนาประเทศจะบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับคุณภาพของบุคคลในประเทศ คุณภาพดังกล่าวก็มีลักษณะนิสัยและคุณธรรมเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่ง แม้มีความรู้สูงแต่จิตใจไม่พัฒนา นอกจากจะไม่นำความรู้ที่ศึกษามาใช้ประโยชน์

¹สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (2520-2524), (กรุงเทพมหานคร: เรื่อง-
แสงการพิมพ์, 2520), หน้า 274.

²สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (2525-2529), (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2525), หน้า 219.

³สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการศึกษา เพื่อการอาชีพของประเทศไทยในภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2525), หน้า 86.

แก่งค้มแล้ว ยังอาจจะนำความรู้ไปใช้ในทางที่ผิดอีกด้วย และยังมีผู้กล่าวว่าผู้ที่มีความรู้สูงๆ ทำสิ่งที่เป็นภัยต่อสังคม ขอมสร้างสันติเสให้สังคมมากและรุนแรงกว่าผู้ที่มีความรู้ต่ำตามสัดส่วนของระดับความรู้¹ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เคยทรงมีพระราชปรารภไว้ว่า

... คนที่ไม่รู้อะไรก็มีมาก ทั่วไปภายนอกเป็นคนที่ได้เล่าเรียน คงประพฤติตัวดีกว่าคนที่ไม่ได้เล่าเรียนหาถูกไม่ คนที่ไม่มีธรรมเป็นเครื่องดำเนินตาม คงหันไปหาทางทุจริตโดยมาก ราษฎรน้อยก็โกงไม่คอยคล่อง และโกงไม่สนิท ราษฎรมากก็โกงลงขันและโกงพิสดารมากขึ้น การที่หัดให้รู้านอักษรวิธี ไม่เป็นเครื่องฝึกหัดให้คนดีและเชื่อ เป็นแต่ใ้วิธีสำหรับจะเรียนความดีความชั่วใดคล่องขึ้น²

ศาสตราจารย์ ไกลดาวถึงการจัดการศึกษาไว้ว่า ไม่ว่าโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยใด ๆ หากจะปลูกฝังเพียงให้การศึกษาทางวิชาการ (Academic Subjects) หรือวิชาชีพ (Vocational Subjects) ล้วน ๆ แต่อย่างเดียวนักเรียน นิสิต นักศึกษา โดยไม่คำนึงถึงคุณภาพอื่น ๆ ก็นับได้ว่าโรงเรียน หรือมหาวิทยาลัยนั้นยังไม่ไ้ทำหน้าที่ให้หมด ยังไม่ได้สนองความต้องการของชุมชนหรือของประเทศชาติโดยสมบูรณ์³

¹บุบผา นวลละออ, "ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของครูสังคมศึกษาในการพัฒนาจริยธรรม" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526), หน้า 1.

²พระราชหัตถเลขาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ฉบับลงวันที่ 24 กรกฎาคม ร.ศ. 117 ที่พิมพ์อยู่ในประมวลพระราชนิพนธ์สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระชินญาณวโรรส จำเพาะเล่มที่ว่าด้วยลายพระหัตถ์เกี่ยวกับการศึกษา พิมพ์ขึ้นเนื่องในงานมหาสมณานุสรณ์ครบ 50 ปี (มหามกุฏราชวิทยาลัย), 2524, หน้า 2.

³ศาสตราจารย์ และคณะ, การฝึกความรับผิดชอบ (กรุงเทพมหานคร: สมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทย, 2505), หน้า 1.

• สมเดช มุงเมือง ไต่ถามว่า "การที่มีความรู้แต่ไม่มีคุณธรรมนั้นเปรียบเหมือนการให้อาหารแก่เขา แต่ไม่สอนวิธีใช้ให้ถูกต้องกับกาลเทศะ ใช้ในทางที่ถูกที่ควร อาหารนั้นมีแต่เป็นพิษเป็นภัยแก่ผู้ใช้และผู้อื่น"¹

• ดังนั้นจริยธรรมจึงมีความสำคัญในการที่จะปลูกฝังให้แก่ประชาชนส่วนใหญ่พร้อม ๆ กันกับการพัฒนาทางด้านอื่น ๆ ดังที่ ชม ภูมิภาค ไต่ถามไว้ว่า หากบุคคลในสังคมขาดจริยธรรม สังคมย่อมวนวายขาดความสงบสุข เต็มไปด้วยปัญหาทางศีลธรรมมากมาย² โดยเฉพาะหากผู้ที่ขาดจริยธรรมในสังคมนั้น เป็นบุคคลที่มีการศึกษาจากสถาบันอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นกำลังคนที่รัฐบาลส่งเสริมผลิตเป็นจำนวนมาก แต่รายที่จะเกิดขึ้นกับสังคมและประเทศชาตินับว่าเป็นเรื่องที่น่าวิตกเป็นอย่างยิ่ง

สังคมในกรุงเทพมหานคร เป็นสังคมที่มีภาวะบีบคั้นทางเศรษฐกิจและสังคมต่าง ๆ ทำให้บิดามารดาต้องออกทำงานนอกบ้าน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวญาติมิตรขาดความผูกพันแน่นแฟ้นอย่างเช่นครอบครัวในชนบท นอกจากนี้รายงานจากศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง พบว่า การกระทำผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่นั้นมีสาเหตุมาจากครอบครัว ซึ่งเกิดจากการที่เด็กและเยาวชนไม่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างอบอุ่น บิดามารดาหยาร้าง มารดา เติบโตในครอบครัวที่ไม่ดี บิดามารดาติดยาเสพติดหรือมีอาชีพทางอบายมุข สภาพครอบครัวอยู่ในลักษณะ "บ้านแตก"³

เฮิร์ลอค (Hurlock) ผู้ศึกษาทางด้านจิตวิทยาวัยรุ่นอย่างกว้างขวาง ไต่ถามถึงวัยรุ่นว่า เป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อ เป็นวัยแห่งการปรับตัว เป็นวัยแห่งปัญหา

¹สมเดช มุงเมือง, "ธรรมะที่ควรปลูกฝังแก่เยาวชน," ครูปริทัศน์ 7 (พฤษภาคม 2525): 72.

²ชม ภูมิภาค, "การปลูกฝังจริยธรรม," วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร 2 (มิถุนายน 2520): 14.

³ประเทิน มหาจันทร์, "การศึกษาเกี่ยวกับการกระทำผิดกฎหมายของเยาวชน" (ปริญญาโททางการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2521), หน้า 6.

เป็นวัยที่มีความเคร่งเครียดทางอารมณ์ มักเจ้าอารมณ์ ตัดสินใจรวดเร็วและรุนแรง สาเหตุเล็กน้อยอาจเป็นเรื่องใหญ่โตได้¹ นิภา นิชยาน ก็ได้กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นระยะเวลาซึ่งชีวิตประสบความสำเร็จเปลี่ยนแปลงอย่างมากในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ซึ่งนักจิตวิทยาเรียกวัยนี้ว่า "วัยพายุบูแคม"² จากความต้องการและแรงผลักดันตามธรรมชาติอันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ความสัมพันธ์ทางสังคมขยายขอบเขตออกไปจากวัยเด็ก ต้องเผชิญกับปัญหาและข้อขัดแย้งมากมาย สาเหตุการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและอารมณ์ดังกล่าว เป็นสาเหตุส่วนหนึ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาแก่ตัวเด็กและมีผลกระทบมาสู่สังคมมากมาย โรงเรียนจึงต้องรับภาระหนักในฐานะที่เป็นสถาบันหนึ่งที่จะผลิตคนออกไปตามความต้องการและความคาดหวังของสังคม นั่นคือการเป็นผู้มีความรู้ทักษะ ค่านิยม มีความคิดสร้างสรรค์และความคิดริเริ่มอันดีงามด้วย ในสถาบันการศึกษา ครูนั้นว่าเป็นหัวใจในบรรดาองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลในการจัดการศึกษา เพราะครูเป็นผู้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการเรียนรู้ในตัวผู้เรียน ถึงแม้จะมีปรัชญาการศึกษา หลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน สื่อการเรียน การวัดผลและการประเมินผลที่เหมาะสมสอดคล้องกับการดำรงชีวิตของผู้เรียนในปัจจุบันก็ตาม แต่สิ่งแวดล้อมเหล่านี้ย่อมจะไร้ความหมายหรือไร้คุณค่าถ้าครูไม่นำไปใช้หรือปฏิบัติ ดังนั้นในการพัฒนาคุณภาพของเด็กสิ่งทีควรคำนึงถึงอย่างยิ่งก็คือตัวครู หน้าที่ของครูอย่างแท้จริงอาจกล่าวได้ว่าครูมีหน้าที่สอนและอบรมเพื่อให้เด็กเป็นพลเมืองดี⁴

¹Elizabeth B. Hurlock, Development Psychology (New York: McGraw-Hill Book Company, 1964), p.3.

²นิภา นิชยาน, การปรับตัวและบุคลิกภาพจิตวิทยาเพื่อการศึกษา (กรุงเทพมหานคร: สารศึกษการพิมพ์, 2520), หน้า 22.

³ชนิตา รัชพลเมือง, สังคมวิทยาการศึกษา (ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525), หน้า 66.

⁴บุบผา นวลละออ, "ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทครูสังคมศึกษาในการพัฒนาจริยธรรม," หน้า 3.

บูล (Bull) ได้กล่าวว่าคุณครูเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางจริยธรรมของเด็กมาก เพราะครูเป็นแบบอย่างให้เด็กเห็นตลอดมา นอกจากนั้นครูยังมีบทบาทเกี่ยวกับการสอนในห้องเรียนและการจัดบรรยากาศในโรงเรียนอีกด้วย

เมื่อเป็นที่ยอมรับว่าคุณครูเป็นผู้มีบทบาทในการอบรมสั่งสอน ปลูกฝังค่านิยม จริยธรรม ตลอดจนเป็นแบบอย่าง ดังที่ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ ได้เห็นว่า "ครูคือหัวใจของการศึกษา...การเปลี่ยนแปลงใด ๆ จึงควรเริ่มต้นที่ครู..."² ดังนั้นผู้ทำการวิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าคุณครูอาจารย์ในโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานครมีความคิดเห็นและมีข้อเสนอแนะอย่างไรเกี่ยวกับปัญหาในการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่นักเรียน ซึ่งจะได้นำปัญหา ตลอดจนข้อเสนอแนะมาแก้ไขปรับปรุงและร่วมวางแผนนโยบาย ตลอดจนจัดสภาพบรรยากาศต่าง ๆ ที่จะเอื้ออำนวยต่อการสร้างสรรค์ทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของคุณครูเกี่ยวกับปัญหาการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่นักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามประเภทของโรงเรียนที่สอน วุฒิทางการศึกษา ประเภทวิชาที่สอน และประสบการณ์ในการสอน
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของคุณครูในการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่ นักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร

¹ N.J. Bull, Moral Education (London: Routledge & Kegan Paul, 1969), pp. 131-133.

² ไพฑูรย์ สินลารัตน์, "เทคนิคในการพัฒนาครูให้ก้าวหน้าทางวิชาการ," วารสารครูศาสตร์ 2 (เมษายน-กรกฎาคม 2515): 1.

สมมุติฐานการวิจัย

การสอนทางสังกัดสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษา และเสริมสร้างจริยธรรม การคัดเลือกผู้เรียน ความภูมิใจในสถาบันของผู้เรียน ความมั่นคงในอาชีพของผู้สอนตลอดจนนโยบายทางการศึกษา ของสถานศึกษาสังกัดหน่วยงานของ รัฐบาล เอกชนซึ่งอาจมีจุดมุ่งหมายในการผลิตแตกต่างกัน การวิจัยหลายฉบับพบว่าโรงเรียน อาชีวศึกษาที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชนยังมีปัญหาในเรื่องคุณภาพ นอกจากนี้ นักเรียนที่เรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชน ยังมีสภาพทางจิตวิทยาที่แตกต่างจากนักเรียนที่ศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมอาชีวศึกษา¹ ด้วยเหตุ ดังกล่าวผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานดังนี้

1. ครูที่สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษาและสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการปลูกฝังและ เสริมสร้างจริยธรรมให้แก่ นักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

เกี่ยวกับวุฒิทางการศึกษาของครู ครูที่มีวุฒิทางวิชาครูเป็นผู้ที่ได้เรียนวิชาครู ฐุทธิเกี่ยวกับการสอน เทคโนโลยีทางการศึกษา จิตวิทยาการ เรียนรู้ จิตวิทยาเด็กวัยรุ่น ปรชญาการศึกษา ตลอดจนทฤษฎีหลักสูตร ดังนั้นจึงน่าจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการ ปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่ นักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร แตกต่างจากครูที่ไม่มีวุฒิทางการศึกษา ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานดังนี้

2. ครูที่มีวุฒิทางวิชาครูกับครูที่ไม่มีวุฒิทางวิชาครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาในการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่ นักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพ มหานคร แตกต่างกัน

¹"ศึกษาธิการกำชับโรงเรียนอาชีวศึกษาให้คุมความประพฤตินักเรียน," สยามรัฐ

นอกจากนี้การเรียนการสอนประเภทวิชาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นประเภทวิชาช่าง
อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ศิลปหัตถกรรม คหกรรม หรือการสอนวิชาสามัญต่าง ๆ แต่ละ
วิชาต่างก็มีจุดมุ่งหมายในการให้การศึกษา วิธีการสอน ตลอดจนเนื้อหาวิชาแตกต่างกัน
ด้วย เหตุนี้จึงกล่าวผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานว่า

3. ครูที่สอนประเภทวิชาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการปลูกฝัง
และเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่นักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน

ในเรื่องประสบการณ์นับว่าเป็นคุณสมบัติที่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้เข้าปฏิบัติ
งานในทุกแขนง เพราะผู้ที่มีประสบการณ์มากย่อมเข้าใจและรู้ถึงปัญหา อีกทั้งเคยได้เรียนรู้
วิธีและมีแนวทางในการแก้ปัญหาได้ดีกว่าผู้ที่มีประสบการณ์น้อยหรือไม่มีประสบการณ์¹ ด้วย
เหตุนี้จึงกล่าวผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานว่า

4. ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาใน
การปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่นักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร
แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาการปลูกฝังและ
เสริมสร้างจริยธรรมให้แก่นักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิคและกอง
วิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในกรุงเทพมหานคร

¹ หนองศรี อินทพัฒน์, "ทัศนคติต่อวิชาชีพครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา"
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2526), หน้า 17.

2. ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1 ประเภทของโรงเรียน

2.2 วุฒิต่างการศึกษา

2.3 ประเภทวิชา

2.4 ประสบการณ์ในการสอน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 การเรียนการสอน

2.2 การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน

2.3 การประพฤติปฏิบัติของครู

2.4 อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนนักเรียน

2.5 การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

2.6 สภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียน

2.7 สภาพแวดล้อมในสังคมภายนอกโรงเรียน

2.8 อิทธิพลจากสื่อมวลชน

3. จริยธรรมที่ครูมุ่งปลูกฝังและเสริมสร้างให้เกิดขึ้นแก่นักเรียนโรงเรียน

อาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร ที่กล่าวถึงในการวิจัยครั้งนี้ยึดตามคุณลักษณะทางจริยธรรมจากเอกสารการวิจัยจริยธรรมของกรมการฝึกหัดครู เพราะกรมการฝึกหัดครูนับเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ผลิตครู ซึ่งผู้ที่จะเป็นครู นอกจากจะเป็นผู้ที่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ยังต้องทำหน้าที่อบรมสั่งสอนเยาวชนคนวัยเยาว์ แมว่ากรมการศาสนาจะเป็นผู้รับผิดชอบการศึกษาทางจริยธรรมโดยตรงแต่ในทางปฏิบัติจะเน้นไปในทางทำนุบำรุงพุทธศาสนาและเน้นวินัยสงฆ์ ดังนั้นครูจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการอบรมจริยธรรมให้แก่นักเรียน อีกประการหนึ่ง ขอบข่ายจริยธรรมที่ยึดตามแนวทางของกรมการฝึกหัดครู ยังครอบคลุมคุณลักษณะทางจริยธรรมหลักถึง 10 ประการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้คุณลักษณะทางจริยธรรมของกรมการฝึกหัดครู เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

4. ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาในด้านต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรม เพื่อนำผลที่

ได้จากการศึกษามาประกอบการวิเคราะห์

5. นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาตามข้อ 4 เป็นนักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 2 ซึ่งกำลังศึกษาในโรงเรียนอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานครในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2527

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

จริยธรรม หมายถึง การกระทำทั้งกาย วาจาและใจที่คั่งงามซึ่งเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม ซึ่งครอบคลุมลักษณะดังต่อไปนี้

1. ความรับผิดชอบ หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำการปฏิบัติหน้าที่ ควบความผูกพัน ควบความพากเพียร และความละเอียดรอบคอบ
2. ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมและตรงต่อความเป็นจริง ประพฤติปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาทั้งกาย วาจา ใจ ต่อตนเองและผู้อื่น
3. ความมีเหตุผล หมายถึง ความสามารถในการใช้ปัญญาในการประพฤติปฏิบัติ รู้จักไตร่ตรอง พิสูจน์ให้ประจักษ์ ไม่หลงงมงาย มีความยับยั้งชั่งใจ โดยไม่ผูกพันกับอารมณ์และความยึดมั่นของตนเองที่มีอยู่เดิมซึ่งอาจผิดได้
4. ความกตัญญูกตเวที หมายถึง ความรู้สำนึกในการอุปการะคุณหรือบุญคุณที่ผู้อื่นหรือสิ่งอื่นมีต่อเรา ซึ่งรวมถึงการแสดงออกและการตอบแทนบุญคุณ
5. ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การควบคุมความประพฤติปฏิบัติให้ถูกต้องและเหมาะสมกับจรรยาบรรณ ขอบบังคับ ข้อตกลง กฎหมายและศีลธรรม
6. ความเสียสละ หมายถึง การละความเห็นแก่ตัว การให้ปันแก่คนที่ควรให้ควรถวายกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา รวมทั้งการรู้จักสลัดทิ้งอารมณ์ร้ายในตนเอง ควบ
7. ความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ร่วมมือกันกระทำกิจการให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว
8. การประหยัด หมายถึง การใช้สิ่งทั้งหลายพอเหมาะพอควรให้ได้ประโยชน์มากที่สุด ไม่ยอมให้มีส่วนเกินมากนัก รวมทั้งรู้จักระมัดระวัง รู้จักยับยั้งความต้องการให้อยู่ในกรอบและขอบเขตที่พอเหมาะพอควร

9. ความยุติธรรม หมายถึง การปฏิบัติด้วยความเที่ยงตรงสอดคล้องกับความเป็นจริงและเหตุผล ไม่มีความลำเอียง

10. ความอดุสาหะ หมายถึง ความพยายามอย่างเข้มแข็งเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการทำงาน¹

✓ การปลูกฝังจริยธรรม หมายถึง การจัดประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะ 10 ประการดังกล่าว

✓ การเสริมสร้างจริยธรรม หมายถึง การอบรม สั่งสอน การทำตนเป็นแบบอย่าง รวมทั้งการจัดสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดคุณลักษณะด้านจริยธรรมทั้ง 10 ประการ

ครู หมายถึง ผู้ที่ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพทั้งสังกัดกรมอาชีวศึกษาและสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร

นักเรียน หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) โรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดกองวิทยาลัยเทคนิคและกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษาและสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร

โรงเรียนอาชีวศึกษา หมายถึง โรงเรียนสังกัดกองวิทยาลัยเทคนิคและกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา และโรงเรียนอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนในการวางแผนนโยบายการบริหารงานในโรงเรียนทั้งด้านการวางระเบียบวินัย ขอบบังคับ การกำหนดปรัชญาโรงเรียน

¹กรมการฝึกหัดครู, โครงสร้างของคุณลักษณะของจริยธรรม (กรุงเทพมหานคร: กรมการฝึกหัดครู, 2525), หน้า 99-111.

การบริหารงานบุคคล และการพบปะหรือประสานงานระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน

2. เป็นแนวทางสำหรับครูที่สามารถจะใช้จิตวิทยาจัดกิจกรรมและเลือกใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ ให้เหมาะสมตามสถานการณ์และตัวบุคคล

3. เป็นประโยชน์สำหรับผู้ปกครองในการที่จะประสานงานกับทางโรงเรียน ร่วมกันดูแลภาคขั้นเด็กภายใต้การปกครอง ซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลอันจะเป็นผู้ก่อกองคุณ และโทษให้กับสังคมได้

4. เป็นประโยชน์สำหรับสถาบันอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่จะร่วมมือกันสร้างสรรค์บรรยากาศอันจะเอื้ออำนวยต่อการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมแก่เยาวชน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย